

BONO

(Tekrar)

başvuru Hakkı sona erdikten sonra kanuna göre zamanaşımının bittiği tarihten itibaren 1 sene içerisinde sebepsiz zenginleşme davası açılabilir.

MADDE 732- (1) Zamanaşımı sebebiyle veya poliçeden doğan hakların korunması için gerekli olan işlemlerin yapılmasının ihmal edilmiş olması dolayısıyla, düzenleyenin veya kabul edenin poliçeden doğan yükümlülükleri düşmüş bile olsa, bunlar poliçenin hamiline karşı, onun zararına zenginleşmiş olabilecekleri kadar borçlu kalırlar.

(2) Sebepsiz zenginleşmeden doğan istem, muhataba, yerleşim yerli bir poliçeyi ödeyecek olan kimseye ve düzenleyen, poliçeyi başka bir kişi veya ticari işletme hesabına düzenlemiş olduğu takdirde o kişiye veya ticari işletmeye karşı da ileri sürülebilir.

(3) Poliçeden doğan borcu düşmüş olan cirantaya karşı böyle bir istem ileri sürülemez.

(4) Zamanaşımı süresi, poliçenin zamanaşımına uğradığı tarihi takip eden tarihten itibaren bir yıldır; ispat yükü, sebepsiz zenginleşmediğini iddia edene aittir.

sebepsiz zenginleşmeye 1. Fıkra göre başvuru hakkının düşmesi veya zamanaşımının dolması durumlarında başvurulabilir. ancak 4. Fıkra sebepsiz zenginleşmenin zamanaşımı süresi olarak zamanaşımının dolmasını gösteriyor. Yani başvuru Hakkı dolsada kambiyo senetlerine ilişkin zamanaşımı süresinin dolmasını beklemek gerekiyor. Bu sürelerde üçe ayrılır. poliçede kabul eden Bir muhattap vardır ve bu muhattap ancak kabul ederse kambiyo ilişkisinin içine girer. Bu kişiye karşı vadeden itibaren 3 sene içerisinde başvurulabilir. Düzenleyene karşı ise protesto çekilmiş ise protesto,yoksa vade tarihinden itibaren 1 sene içerisinde başvurulabilir.

eğer poliçede kabul eden Bir muhattap yok ise bu durumda düzenleyen asıl borçlu olmaz, düzenleyen her zaman başvuru borçlusu. Bu durumda zamanaşımının dolduğu süre düzenleyen asıl borçlu olmayacağı için 1 yıldır. Bu 1 yıllık süreden sonra sebepsiz zenginleşme için olan zamanaşımı süresi başlar.

Kanunun açık lafzı diyor ki;başvuru da olsa zamanaşımı da olsa zamanaşımı süresinin durması esas alınır. Ancak doktrinde Kendigelen,;başvuru Hakkı düşmüş ise artık burada zamanaşımı suresinin dolmasına beklemeye gerek yoktur,başvuru hakkının düştüğü tarihten itibaren sebepsiz zenginleşme sebebiyle zamanaşımı süresinin başlaması gerekir. yani doktrinde farklı görüşler mevcut ama hocaya göre kanunun açık lafzı karşısında böyle bir yorum yapmaya gerek yok.

bono da belli bir bedelin kayıtsız şartsız ödenmesine ilişkin bir ödeme taahhüdü vardır. Poliçede ödeyiniz der. Bir havale ilişkisi söz konusu. Bonoda ise bir ödeme taahhüdü söz konusudur. Dolayısıyla bononun sonuna yazılacak olan kelime ödeyeceğim dir.

Poliçede üçlü bir ilişki var. Düzenleyen lehtar ve kabul ederse muhattap. Bonoda ise ikili bir ilişki vardır. düzenleyen senedi düzenledikten sonra lehtara verir ve lehdara vermesi ile birlikte kambiyo ilişkisi doğar.

Bono da poliçe ve çek gibi kanunen Emre yazılı bir senettir. Kanunen Emre yazılı olduğu için üzerine ayrıca Emre veya emrine gibi bir ifadenin kullanılmasına gerek yok. ancak düzenleyen ister ise bu Emre yazılı senedi nama yazılı hale getirebilir. Bunu da Emre değildir veya Emre'nin üstünü çizip nama yazılı olduğunu belirterek yapabilir.

Bononun hamiline düzenlenmesi mümkün değil çünkü bonoda lehtar zorunlu unsurdur yani lehtarın kim olduğunun belirtilmesi gerekir. dolayısıyla lehtar hanesi boş bırakılmış veya lehtar hanesine hamiline gibi bir ibare var ise bu durumda lehtar kısmı eksik olduğu için bono geçerli olmaz. eğer özellikleri varsa adi yazılı senet veya delil başlangıcı olarak dikkate alınabilir.

Bonoya “veya hamiline” kaydı koyulabilir mi yani eksik nama yazılı senet haline getirebilir mi? bunu Emre yazılı drama nama yazılı senet çevirilmiş sen bundan sonra veya hamile ne ibaresi ekleyerek eksik nama yazılı senet haline getirilebilir. bu durumda geçerli kabul edilir ama önce nama yazılı hale getirilmiş olması gerekir. Emre yazılı halde ise ve veya hamiline ibaresi konulmuş ise bu senet bono olarak geçerli olmaz.

Ticaret kanununun dışında birtakım başka kanunlarda da bononun unsurları düzenlenmiştir. Örneğin vergi Usul kanununda birtakım unsurlar aranıyor ama bunlar bizim için önemli değil. diğer kanunlarda düzenlenen unsurlardan birinin olup olmaması eğer ticaret kanuna göre geçerli bir bono var ise bunun geçerliliği ne etki etmez. sadece ilgili kanundaki düzenlemeye aykırılık teşkil eder ve bunun sonucunda ne gibi bir yaptırım varsa uygulanır.

Tüketicinin korunması hakkındaki kanun madde 6/a ya göre, taksitli sözleşmeler için her bir taksit için eğer senet düzenlenmiş ise bu senetlerin nama yazılı olması gerekli, aksi takdirde geçerli olmaz. bu tüketicinin korunması hakkındaki kanun anlamında bir hukuki sonuca sebebiyet verir ama bu senetlerin nama yazılı olmaması ticaret kanunu açısından gerekli unsurlar varsa onun bono vasfını etkilemez.

Bononun İşleyişi

Genel bir ifadeyle, bono, senedi düzenleyen borçlunun alacaklıya belirli bir miktar parayı belirli bir zamanda ödeyeceğini kayıtsız şartsız taahhüt ettiği bir borç senedi şeklinde tanımlanabilir.

Burada düzenleyen tarafından senet düzenlendiğinde lehtara verilir ve lehtara verilmesi ile birlikte kambiyo ilişkisi doğar.

İfa yerine verilmiş ise asıl alacak sona erer. İfa uğruna verilmiş ise asıl alacak mevcut halini korumakla birlikte bir kambiyo alacağı doğar. Bu kambiyo alacağı doğduğu anda asıl alacak da donar. yani ancak vadinin gelmesi ile birlikte asıl alacak talep edilebilir hale gelir. Vadeye kadar ise kambiyo senedinden doğan alacak geçerli olur.

((İfa Yerine Eda (Edim): Taraflar borcun sona ermesi için, ifa konusu hususunda farklı bir şey ile ifayı kararlaştırabilirler. Bu durumda ifa yerine eda gerçekleşmiş olur. Örneğin benim 100 kilo portakal borcum var, yerine 100 kilo mandalina ödeme hususunda alacaklı ile anlaşırsak, bu şekilde yapacağım eda ile borç sona ermiş olur.

İfa Uğruna Eda (Edim): Taraflar ifa yerine edim hususunda anlaşamayabilirler. Bu durumda borçlu alacaklıya başka bir şey verip, verdiği bu şeyin satılması ile elde edilen paranın borca mahsup edilmesi kararlaştırılabilir. Buna da “İfa Uğruna Eda” denmektedir. Örneğin benim bir Mercedes verme borcum olsun. Alacaklıya Mercedes yerine BMW verip bunun sat ve parası ile kendine mercedes al diyebilirim. Elde ettiğim para borcun miktarından fazla ise bu parayı borçluya iade etmem lazım. Az ise de borçlunun bu farkı ödemesi gerekir. Borç paranın elde edilip mahsup edilmesi ile sona erer.)))

lehtar elindeki bonoyu vadede elinde tutup ödeme isteyebileceği gibi bono ciro ve teslim yolu ile çeşitli kişilere devredebilir. Eğer düzgün bir ciro silsilesi varsa buna göre senedi teslim alan hamil artık şeklen meşru hamil dir ve şeklen meşru hamile vadesindeve hile ile ağır kusuru olmaksızın yapılan ödeme ile borçlu borcundan kurtulur.

Senedin vadesi geldiğinde ilk olarak düzenleyene gidilir. Burada düzenleyen asıl borçludur. Yani bonoda düzenleyen, poliçede kabul eden muhattap gibidir. Düzenleyen ödemeyeceğini söylüyorsa veya ödeme durumu olmadığını söylüyor s bu durumda ödememe protestosu çeker. Ödememe protestosu çekmek başvuru hakkını kullanabilmek için bir şarttır. Bu protesto çekildikten sonra artık başvuru borçlularına gidilebilir.

Bu protesto vade + 2 iş gününde çekilmeli. Ancak bunun bir istisnası var. Görüldüğünde ödenecek poliçelerde asıl borçluya ibraz ettiğinde vade geldiğinden artık burada vade+2 iş günü şartı aranmıyor protesto için. Dolayısıyla ibraz edildiği anda protesto da çekilebilir.

Eğer başvuru Hakkı kullanılmaz ise başvuru borçlularına başvurma şansı kalmaz. ancak yine de zamanaşımı süresi içerisinde asıl borçlu olan düzenleyene başvurulabilir. Buradaki zamanaşımı süresi asıl borçluya başvurmadan yani düzenleyene başvurmadan poliçedeki muhataba olduğu gibi 3 yıldır. poliçede düzenleyen de vadeden itibaren 1 sene idi ama poliçede düzenleyen asıl borçlu değil başvuru borçlusudur. Bonoda düzenleyen asıl borçlu olduğu için poliçede kabul eden muhattap gibi vadeden itibaren 3 sene içerisinde asıl borçlu olan düzenleyene başvurulabilir. bu süre bittikten sonra da artık sebepsiz zenginleşme hükümleri ne giderek borç tahsil edilebilir.

İçli işte poliçe ile bono benzerdir. Bono ciro+teslim yoluyla devredilebilir. Bono edildiği zaman bu Silsile içerisinde başvuru borçluları ciranta eğer borcu öder ise ilgili ciranta kendinden üsttekilere borcun bir miktarı veya hepsi için bir veya birden çok cirantaya başvurabilir müteselsil borçluluk esas olduğu için. Ve ödeme durumunda karşı taraf senedi vermek zorundadır.

BONONUN UNSURLARI

MADDE 776- (1) Bono veya emre yazılı senet;

- a) Senet metninde “bono” veya “emre yazılı senet” kelimesini ve senet Türkçe’den başka bir dille yazılmışsa, o dilde bono veya emre yazılı senet karşılığı olarak kullanılan kelimeyi,
- b) Kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödemek vaadini,
- c) Vadeyi,
- d) Ödeme yerini,
- e) Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun adını,
- f) Düzenlenme tarihini ve yerini,
- g) Düzenleyenin imzasını, içerir.

Mutlak Zorunlu Unsurlar

- 1.Bono kelimesi
- 2.Belirli bir bedel
- 3.Kayıtsız şartsız ödeme taahhüdü
- 4.Lehtar
- 5.Düzenleme tarihi
- 6.Düzenleyenin imzası

Alternatif Zorunlu Unsurlar

- 1.Ödeme yeri
- 2.Düzenleme yeri

İhtiyari Şartlar

1.Vade

MUTLAK ZORUNLU UNSURLAR

Bir bono veya poliçenin geçerli olabilmesi için mutlaka bulunması gereken, düzgün bir şekilde bulunmadığı takdirde senede bono vasfını kaybettirecek unsurlardır. Bu koşullar İcra Hukuku açısından büyük önem taşımaktadır. Senet incelendiğinde söz konusu zorunlu şekli unsurlarda eksiklik olması durumunda yapılacak icra takibi kambyo senetlerine özgü icra takibi olmayacak, özel icra takip usullerinden yararlanılamayacaktır.

1)Bono veya Emre Yazılı Senet İbares

Bunun senet metni içerisinde yer alması gerekir, yazılı olan alanda. sebebi adi yazılı bir sene de bunu kelimesi eklenerek bono vasfının kazandırılmasının önüne geçilmek istenmesi.

uygulamada bononun dışında Emre yazılı senet ibaresinin de kullanıldığı görülüyor. Bu kanunda yazılmış olmasına rağmen yanlış bir ifade. Sadece bono olmalı. Çünkü Emre yazılı senet denildiği zaman poliçe ve çek de Emre yazılı. Dolayısıyla Emre yazılı üçünü de içeren bir kavram. uygulamada Emre yazılı senet ibaresi içeren bir senet ile karşılaşıldığında diğer unsurlarına bakarak karar vermek ve ne tür bir kambyo senedi olduğunu tespit etmek gerekir. örneğin ödeyiniz ile bitiyor ve muhattap varsa bu durumda bono değil poliçe söz konusu.

Bolu'nun mutlaka Türkçe yazılması gerekmez. Türkiye'de tedavülde olsa bile senet metni hangi dilde ise bonoda o dilde yazılır. İngilizce ise bononun İngilizce karşılığı neyse onun yazılması gerekir. **Senet metni hangi dilde ise bono da o dilde yazılacak.**

bono kelimesi veya Emre yazılı senet yazılmamış ise ancak diğer bütün unsurlar var ise bu durumda kanun koyucu bunu Emre yazılı ödeme vaadi olarak kabul ediyor. poliçede de aynı şekilde poliçe kelimesi yazılmadığını Emre yazılı havale kabul ediliyordu. Ancak tabii ki bir kambyo senedinden farklı olarak kambyo senedine özgü takip yoluna başvurmak mümkün değil.

2)Belirli Bir Bedel

Bedelde bir belirsizlik varsa, alternatifli olarak yazıldıysa,tespit edilemiyor ise bu durumda bunu olarak geçerli olmaz senet. belirli bir bedel dediği için nakit olarak belirlenmesi gerekir. Bu nedenle altın olmaz mesela. aslında altının da o günkü rayici var ama altın mal olarak kabul edildiği ve nakit olmadığı için belirli bir miktar altını miktar kısmına yazmak mümkün değil.

Bir dilin Türk lirası olarak belirlenmesi zorunlu değil. Yabancı para birimi üzerinden de belirlenebilir. eğer yabancı bir para birimi üzerinden belirlendiyse borçlar kanunu madde 99 uyarınca aynen ödeme kaydı yoksa aynen ödeyebileceği gibi, ödeme günündeki kur üzerinden ödenmesi de mümkündür. Ödeme gününde ödenmez yani temerrüde düşünürse bu durumda seçim hakkı alacaklıya geçer. Alacaklı aynen veya vade gününde veya fiili ödeme günündeki rayiç üzerinden ödeme talep edebilir.

Meblağ belirli olmalı yani kesin bir rakam vermeli. 250 euro veya 250 Amerikan doları gibi bir ifade olmaz. çünkü ikisini rayiçleri birbirinden farklıdır dolayısıyla bu bir belirsizlik yaratır.

Bono kelimesinde olduğu gibi bu bedelin senet metni içerisinde yer alması gerekir. Senet metni dışına yazılmış ise altına imza atılması durumunda bu da geçerli kabul edilir.

Bedel unsuruna ilişkin bir durum vardır bu da faiz şartı, faiz kaydıdır.

Uygulamada senetlerin üzerinden sıkça görülür. Kanun koyucu buna izin veriyor yani faiz kaydı konmasına. ancak sadece görüldüğünde veya görüldüğünden belirli bir süre sonra vadeli bonoarda. belirli bir günde veya düzenleme tarihinden belirli bir süre sonra tarihli vade durumlarında taraflar bir tespitte bulunarak buna göre 1 faizi ana parayı ekleyerek faizi bu şekilde verebilir. ancak görüldüğünde veya görüldüğünden belirli bir süre sonra vadeli bonolarda ne zaman görülecek belirli olmadığı için bunu hesap etmek mümkün değil dolayısıyla bu iki tip bonoda faiz kaydına izin veriliyor. belirli bir günde veya düzenleme tarihinden belirli bir süre sonra vadeli bonolarda faiz kaydı konulmuş ise faiz kaydı yazılmamış sayılır ve senet geçerliliğini korur.

Bunun yanında oranı belirtilmemiş ise aynı şekilde faiz kaydı yazılmamış sayılır.

Buradaki faiz kaydı anaparaya ilişkindir, vadeye kadar işleyecek olan faizdir. temerrüt faizi yani gecikme durumunda ödenecek olan faiz yazılmak zorunda değil çünkü zaten kanunen bu istenebilir.

Ancak temerrüt faizine ilişkin bir oran yazılmış ise örneğin 25, bu durumda ticari işlerde güncel faiz oranı olan yüzde 19,5 geçerli olur. Yani 25'lik oran geçersiz kabul edilmez, en üst sınır üzerinden temerrüt faizi kabul edilir.

Bu konuda şöyle bir soru işareti olabilir. kapital faiz oranı belirlendikten sonra yani vadeye kadar işleyen faiz den sonra gecikme durumu varsa temerrüt faizi de bunlar üzerinden işletilir. Ticari işletme hukukunda bileşik faiz yasağı vardır. Ancak bu durum biraz farklıdır. Söyle ki asıl borcun üzerine vadeye kadar kapital faiz işliyor ve bu ikisi birleşip yeni bir borç oluşturuyor. Bu yeni borç üzerine temerrüt faiz işliyor. Dolayısı ile bir bileşik faiz söz konusu değil. burada yeni bir borç dolmuş oluyor ve o faizden bağımsız bir hale geliyor ve bunun üzerine temerrüt işliyor.

Senetle bedel rakam veya yazı ile ifade edilebilir. Ancak bu ikisi arasında bir farklılık var ise yazı ile olan geçerlidir.

Eğer 2 bedel arasında miktar olarak farklılık varsa düşük olan geçerlidir.

eğer yazı ve bedel arasında farklılık varsa ve yazıya öncelik verilecekse rakamda kesinlikle tahrifat olmamalı. Ancak Yargıtay'ın aksi yönde eleştirilen kararlarda mevcut.

Bedelin belirli olması gerekir ve aynı zamanda kayıtsız ve şartsız da olmalı. Bu zaten kambiyo senetlerine ilişkin en önemli özelliklerden biri. Çünkü tedavül kolaylığı olmalı.

Özellikle teminat kaydı ve bedel kaydı olan senetlerde kayıtsız şartsız olma unsurunun zedelenip zedelenmediği tartışılmakta.

Doktrindeki boztosun görüşüne göre; (x sözleşmesinin teminatıdır) her ne kadar böyle yazılmış olsa da bunun hangi Edirne bağlandığı belli değil dolayısıyla kambiyo senetlerinin mümkün mertebe ayakta tutmak gerekir. Dolayısıyla bu sene geçerlidir ama teminat kaydı geçersizdir. Kendigelen ise; eğer artık tarihi de belirtilen bir sözleşme söz konusu olduğu için her ne kadar hangi adam olacağı belli değilse de bir edimin olacağı bellidir. dolayısıyla burada artık kayıtsız şartsız olduğunu sürü zedelenmiştir ve bunu bundan dolayı geçersizdir. Boztosunun aksine sadece kayıt değil bono da geçersizdir.

3)Lehtar

lehtar bononun ödeneceği kişidir ve düzenleyen den sonra o senedi ilk olarak devralan kişidir. Lehtar kısmına gerçek veya tüzel kişinin ticaret ünvanı yazabilir. Gerçek kişi ise o kişinin adı ve soyadı, tüzel kişi ise ticaret ünvanının yazılması gerekir.

Tüzel kişiliği yok ise?

kuram olarak bakıldığında tüzel kişiliği yoksa ve bu gerçek kişi de değilse bir adi ortaklığın olması veya firma işletme adının yazılı olması durumunda lehtar unsurunun eksik olduğu kabul edilir. Ama daha sonra ciro zincirinden, lehtar ilk ciro yaptığı için, ciranta birine geçirirken eğer tüzel kişi ise ve ticaret ünvanına açıkça yazmışsın Yargıtay artık lehtar unsurunun da geçerli olduğunu kabul ediyor. Ama böyle de tamamlanamıyorsa bu durumda lehtar eksikliğinden dolayı senet geçerli olmaz.

Şeklen geçerli bir lehtarın olması yeterli. Bu kişi ölmüş olabilir, kambiyo taahhüdünde bulunmaya yetkili bir kişi olmayabilir, kısıtlı olabilir. Sadece şeklen geçerli bir lehtarın orada yazılı olması yeterlidir.

Birden çok lehtar yazılabilir. Mesela Ahmet ve Mehmet e ödeyiniz gibi. bu durumda bir para borcu söz konusu olduğundan para borcu bölünerek taraflar kendi paylarına düşeni talep edebilir.

Poliçede düzenleyen aynı zamanda lehtar da olabilir ama bonoda bu mümkün değil. Çünkü düzenleyen ile lehtarın aynı kişi olması durumunda, bono ikili bir ilişki olduğu için tekli bir ilişkiye döner ve bunun olması da mümkün değildir. Dolayısıyla poliçeden farklı olarak bonoda düzenlenir lehtar olması imkansız.

Örneğin bir şirket bono düzenliyor ise şirketin temsilcisinin şirket hesabına dahi bononun lehtarı olması mümkün değil. Yani bono bir 3 kişinin hesabına da düzenlenemez. çünkü bu durumda her ne kadar kendi adına olsa da şirket hesabına olacağı için kabul edilemez.

4)Düzenleme Tarihi

Düzenleme tarihi de zorunlu bir unsurdur. Çünkü ibraz surelerinin belirlenmesinden,örneğin poliçelerin düzenleme tarihinden itibaren bir yıl içerisinde ödeme için ibraz gerekli. Veya düzenleyenin ehliyetinin var olup olmadığının tespitinde düzenleme tarihi esas alınır. Bu gibi sebeplerden ötürü düzenleme tarihi mutlak zorunlu unsurlardan biridir.

Düzenleme tarihinin esasen gerçeği yansıtması gerekmez. Ancak bu senedin tahsili aşamasında gerçeği yansıtmadığı hususu anlaşılabilir bir şekilde ortaya çıkıyor ise bu durumda artık düzenleme tarihi unsurunun bulunmadığı kabul edilir.

Mümkün ve belirlenebilir olmalıdır.

Örneğin 2019 yılı Kurban Bayramı'nın ilk günü gibi bir tarih kabul edilir. ancak sadece Kurban Bayramı kabul edilemez çünkü Birkaç günden oluştuğu için hangi gün düzenlendiğini tespiti mümkün değil.

30 Şubat yargıtaya göre kabul ediliyor. çünkü burada ayın son gününe geldiği düşüncesi ile böyle yazıldı amacın bu olduğu ve bunun bir hata ürünü olduğu söyleniyor. Bunu 28 şubat olarak algılamak gerekiyor.

Ancak 35 şubat yazılır ise böyle bir tarih olmadığı aşikar olduğundan senet geçersiz kabul edilir.

5)Düzenleyenin İmzası

Kanunda düzenlenen adı ve soyadı dememiş sadece imzası demiştir. dolayısı ile şeklen sadece imza yeterlidir ama genelde uygulamada ad ve soyadın bulunması kimliğin tespiti açısından önemlidir ve çoğunlukla yazılır.

Düzenleyenin imzası metinde yer almaz, metnin altında metindeki taahhüdü kapsayacak şekilde yer alır.

Bu imza el ile atılmış ıslak bir imza olmalı. Herhangi bir makine ile veya araçla imza atma ya da damga kullanma olmaz. Örneğin imza şeklinde yaptırılmış bir damganın kullanılması dahi kabul edilemez.

elektronik imza ilişkin kanundaki hüküme göre elektronik imza ıslak bir imza ile aynı hukuki sonuçları doğurur. Ancak TTK 1526ya göre kambiyo senetleri elektronik imza ile düzenlenemez.

MADDE 1526– (1) Poliçe, bono, çek, makbuz senedi, varant ve kambiyo senetlerine benzeyen senetler güvenli elektronik imza ile düzenlenemez. Bu senetlere ilişkin kabul, aval ve ciro gibi senet üzerinde gerçekleştirilen işlemler güvenli elektronik imza ile yapılamaz.

Senetlerin üzerine imza dışında paraf atıldığı,özellikle senet üzerindeki unsurların değişikliğinde düzenleyen tarafından yanına paraf atıldığı görülür. Paraf ile imzayı karıştırmamak gerek. kimin elinden çıktığı tereddüte yer vermeyecek şekilde ise paraf ancak o zaman geçerlidir. Bir nevi tasdik işlevi görür. İmza ise senetteki taahhüdü gördüğünü ve kabul ettiğini gösteren bir beyandır.

düzenleyenin imzasında herhangi bir geçersizlik durumu söz konusu olur ise senet geçersiz olur. Diğer kambiyo taahhütleri açısından ise imzaların bağımsızlığı ilkesi geçerlidir. Senin üzerindeki her imza bir kambiyo taahhüdüdür ve bunlar birbirinden bağımsızdır. birinin geçersiz olması diğerinin geçerli veya geçersiz olması durumuna etki etmez. Ancak ciro silsilesinde bir imza yok, paraf var ise bu senet metninden anlaşılan Bir geçersizlik durumudur ve ciro silsilesi bozulduğu için oradaki tüm taahhütler geçersizdir. örneğin bir tanesi parmak basmış veya damgalamışsa senet geçersiz hale gelir ve bu da diğer kambiyo taahhütlerini etkiler.

Ticari temsilci, tacir adına kambiyo senedi düzenleyebilir. Ticari temsilcinin bunu yapabilmesi için özel olarak yetkilendirilmesi gerek.

Genel temsil kurallarından farklı olarak temsilen imza atılması da mümkündür. Mutlaka düzenleyenin kendisinin imza atması gerekmez. Bir ticari temsilci atabilir. ama temsil yetkisi yok iken onun adına imza atmış veya kendisine verilen temsil yetkisini aşmış ise bu durumda söz konusu senetten temsilci bizzat sorumlu olur. genel temsil kurallarında temsil olunana icazet verip vermediği sorulur iken burada temsilci ile karşı taraf arasında bir ilişki doğar.

tüm bu sayılan unsurlardan herhangi birinin olmaması senedin geçersizliğine sebep olur.

ALTERNATİF ZORUNLU UNSURLAR

Alternatif zorunlu şekli unsurlar için bunların bono veya poliçe üzerinde ayrıca gösterilmediği durumlarda bonoda bulunan diğer bir kayıt bu koşulun yerini alır. Ancak alternatif zorunlu unsurun yokluğu halinde yerini dolduracak kaydın da bono üzerinde bulunmaması durumunda senet bono niteliğini kaybedecektir.

1)Düzenleme Yeri

düzenleme yeri özellikle takip yerinin tespiti ve kanunlar ihtilafı durumlarında önem arz eder. Düzenleme yeri açıkça belirlenmiş olabilir.

eğer düzenleme yeri belirlenmemiş ise düzenleyenin adı ve soyadını yanındaki yere bakılır. Uygulamada ise bunun da olmadığı durumlarda Yargıtay özellikle düzenleme tarihinin yanındaki yere dikkat ediyor.

Düzenleme yeri karışıklığa yer vermeyecek şekilde belirlenmiş olmalı. örneğin düzenlinin adını ve soyadını yanında bir yer var ve bir de düzenleme tarihinin yanında bir yer var. İkisi de farklı yerler. Yargıtay bu durumda düzenleme yeri unsur eksik olduğu için senedin geçersiz olduğuna karar vermiş.

Bu yerin idari bir yer olması gerekiyor. Yani il ilçe semt köy Bucak. Semt olarak belirlenmesi durumunda geçerli olması mümkün değil.

Karışıklığa yol açacak şekilde kısaltma ile yazılan düzenleme yeri geçersizdir.

Çok şahsi nitelikte olan bir yerin düzenleme yeri olarak belirlenmesi mümkün değildir. Örneğin Ahmet'in evi.

2)Ödeme Yeri

Özellikle yetkili mahkemenin belirlenebilmesi açısından önemli. Tereddüte yer vermeyecek şekilde tespit edilmesi gerek.

ödeme yeri belirtilmemiş ise bononun düzenlendiği yer ödeme yeri olarak kabul edilir.

Burada da düzenleyenin adı ve soyadını yanındaki veya düzenleme tarihinin yanındaki yere bakılır alternatif olarak.

Yine bu yerin idari birim olması gerekir. Açık bir adres vermek zorunlu değil, şehir adı vermek yeterli.

İkametgahlı poliçe ve adresli poliçe gibi ikametgahlı bono ve adresli bono da vardır. adresli bonoda düzenleyenin olduğu yerde ancak düzenleyenin adresi dışında başka bir adreste; ikametgahlı bonoda ise düzenleyenin ikametgahı dışında başka bir ikametgahta bononun ödenmesi söz konusudur.

İHTİYARİ UNSURLAR

İsteğe bağlı şekli unsurlarda ise bu unsurların bono üzerinde yer alması zorunlu olmayıp, yoklukları halinde senedin bono veya poliçe vasfı durumdan etkilenmeyecek, senet yine de bono ya da poliçe olarak kabul edilecektir.

1)Vade

eğer kambiyo senedi üzerinde herhangi bir vade belirtilmemiş ise görüldüğünde vadeli bir bono olarak kabul edilir.

Vadenin metin dışında da gösterilmesi mümkündür. Kanunda 4 çeşit vade var.

*Belirli bir günde

*Düzenleme tarihinden belirli bir süre sonra

*Görüldüğünde

*Görüldüğünden belirli bir süre sonra

Bunların dışında bir vade yazılmış ise vade unsuru eksik olur ve senet bono olarak kabul edilmez, geçersizdir.

Vade unsuruna ilişkin bir kayıt türü de muacceliyet kayıdır. Taksitli satış sözleşmelerinde veya kira sözleşmelerinde yapılır. birden çok senet düzenlenmiş ve bu senedin vadesi geldiğinde ödenmediği takdirde daha ileri tarihli vadesi olan senetlerinde vadesi gelmiş kabul edilecektir. burada birbirinden bağımsız ve her biri bağımsız bir vadeye sahip olan birden çok senet söz konusu. Sadece tek bir senedin vadesi gelmiş ancak diğer senetlerin gelmemiş durumda. dolayısıyla her ne kadar böyle bir ifade kambiyo senetlerinin ruhu ile bağdaş masa bile mevcut durum yani diğerlerinin Vadisi'nin henüz gelmemiş olması, bu muaccelyet kaydının geçersiz kabul edilmesi gerektiği, senedin geçerliliği ne ise etki etmemesi gerektiği şeklinde ağırlıklı bir görüş var.

ancak taraflar kendi aralarında özel bir sözleşme yaparak bu muacceliyet kaydına ilişkin hüküm getirebilirler.

Belirli bir günde vade; örneğin 6 Ocak 2020,ayın başı ayın ortası ayın sonu Kurban Bayramı'nın 1 günü gibi net bir şekilde tespit edilebilen günlerdir.

Yıl belirtilmemiş ise ne olur?

Burada yıl düzenleme tarihine göre tespit edilir. Düzenleme tarihine 29 ocak 2019 yazılmış ve vadeye 23 Eylül yazılmış ise burada 23 Eylül 2019 olarak kabul edilir. yani yılın yazılmaması bir belirsizlik anlamına gelmez her zaman. Ama çiseledi mümkün olduğunca ayakta tutmak.

24 Eylül 2018 e kadar ödenecektir şeklinde bir vade olur mu?

Düzenleme tarihinden belirli bir süre sonra vadeli bonolar; düzenleme tarihinden 90 gün sonra, ihlas'ın dan 2 hafta sonra gibi ifadeler kullanılır. 2 ay 10 gün sonra gibi bir ifade de olabilir, böyle durumlarda 2 ay olduğu zaman örneğin 28 şubat 2019 ise önce 2 ay koyulur yani 28 Nisan 2019 olur. Daha sonra gün hesaplanırken günleri tek tek bir sonraki günden başlayacak şekilde saymak gerekir. Özetle hem ay hem gün verilmişse önce ay sayılır daha sonra gün.

Görüldüğünde vadeli bonolarda;düzenleme tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde ibraz edilmesi gereken ve görüldüğünde vadesi gelen bonolardır. Bu konularda düzenleme tarihinden itibaren kanunen 1 yıllık bir süre söz konusu. Düzenleyen isterse bu süreyi uzatabilir ya da kısaltabilir. Ciranta ise sadece kısaltabilir, uzatması mümkün değil.

Düzenleyen İbrahim belirli bir tarihten sonra yapılacağını şart koşabilir. Veya belirli bir süre içerisinde yapılmasını şart koşabilir bu tip bonolarda.

Göröldükten belirli süre sonra olan bonolarda; burada da görölmeye dair olan kurallar işler. düzenleme tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde veya düzenleyenin iradesi çerçevesinde belirlenecek süre içerisinde bono gösterilecektir. Bu tarihten itibaren belirli bir süre işler. Düzenleyen bu süreyi uzatabilir ya da kısaltabilir. Ciranta ise sadece kısaltabilir.

Bu 4 vade türü dışında tarafların iradesi **5. tür bir vade yaratmak** olsa bile bu mümkün değildir. Eğer bu tipler dışında bir vade senede yazılmış ise artık senet geçersiz olur ve vade yazılmamış sayılır. dikkat edilmesi gereken şey burada göröldüğünde vade söz konusu olmaz, **senet geçersiz hale gelir..** Kanuna göre eğer hiçbir vade türü yazılmamış ise göröldüğünde vadeli kabul edilir.

senet geçersiz olduğı zaman örneğın bono kelimesi yoksa diğér unsurlar varsa bu artık bunu değıl adi yazılı senet ya da gerekli şartları sağılıyorsa delil başlangıcı olabilir.

geçersiz kayıtların yazılmış olması durumunda o kayıtların yazılmadığı kabul edilir ama senet geçerliliğini korur.

BONO TÜRLERİ

Açık Bono

eğer düzenleyen ile lehtar aralarında bunun belirli bir şekilde doldurulacak yönünde anlaşmış ise sadece düzenleyenin imzasının bulunduğı bir senet tedavülle çıkarılabilir.

Asgari olarak sadece düzenleyin in imzası gereklidir.

burada dikkat edilmesi gereken açık bu ona da taraflar arasında belirli bir şekilde doldurmaya ilişkin bir anlaşma mevcuttur. Eğer böyle bir anlaşma yok ise bu eksik bono olur ve eksik bono geçersizdir. Açık bono ise geçerlidir.

eğer açık bunun anlaşma çerçevesinde doldurulmamış olduğı iddia ediliyorsa bu yazılı delil ile ispatlamak zorunda. Çünkü senede karşı bir ispat söz konusu olduğı için ancak yazılı delille ispat mümkün.

Bu bir kişisel defıdır ve iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. sadece bile bile borçlu zararına hareket eden kişiye karşı ileri sürülebilir, genel Kural budur. Ancak bunun bir istisnası var. her ne kadar kişisel bir defa olsa da iktisapta kötü niyetli davranan veya iktisabında ağır kusuru bulunan hamile karşı bunun ileri sürölmesi mümkün.

bile bile borçlu zararına hareket daha kasti bir eylem olduğı için ispatı daha zordur. buna karşılık kötü niyet ve ağır kusurunda ispatı zor olmakla birlikte diğérine nazaran daha kolay.

Alacağın ilk olarak talep edildiğı anda bu açık bononun doldurulması gerekir. Çünkü artık alacak istenmekte ve geçerli bir senet verilmesi gerekmektedir. Kanun her ne kadar açık bono ya cevaz vermiş ise de kanunun verdiğı cevaz alacağın ibraz edildiğı ana kadardır.

MADDE 680- (1) Tedavüle çıkarılırken tamamen doldurulmamış bulunan bir poliçe, aradaki anlaşmalara aykırı bir şekilde doldurulursa, bu anlaşmalara uyulmadığı iddiası, hamile karşı ileri sürülemez; meğerki, hamil poliçeyi kötüniyetle iktisap etmiş veya iktisap sırasında kendisine ağır bir kusur isnadı mümkün bulunmuş olsun

Teminat Bonosu

taraflar arasındaki bir ilişkiden Doğan alacağın teminatı olarak gösterilmek için düzenlenen bonodur. Senin üzerine bunu anlatmak için bir ibare koyulabilir; teminat bonosu dur veya bedeli teminattır gibi. Bu temel ilişkiden bağımsızdır. eğer temel ilişki ile bunu ilişkilendirilebilecek herhangi bir ibare bononun üzerine konursa bu takdirde bedelin kayıtsız şartsız ödenmesi unsuru zedeleyici için bono geçersiz olur.

Uygulamada 3 tür teminat borusuna rastlanır.

İlk olarak taraflar bunun teminat bonosu olması için aralarında anlaşır ancak senet üzerine herhangi bir ibare yazmazlar. Bu takdirde zaten senet geçerlidir.

2. Olarak sadece teminat kaydıdır veya bedeli teminattır ya da teminat içindir veya x tarihli sözleşmenin teminatıdır gibi ibareleri rastlanır. Bu durumda bu ibarelerin geçersiz olduğu ancak senedin geçerli kabul edilmesi gerektiği kabul ediliyor. yalnız bu durum bedeli teminattır veya teminat içindir gibi kısa kayıtlar için geçerli. Eğer x tarihli bir sözleşmenin teminatıdır gibi bir ibare söz konusuysa bu durumda doktrinde farklı görüşler mevcut.

Kendigelen:x tarihli sözleşmenin teminatıdır gibi bir ibare yer alıyorsa yani o taahhüt ile bir sözleşmenin olduğu yazılıyor ise bu temel ilişkinin olduğunu gösteren bir durumdur ve senet geçersiz olmalıdır.

Boztosun:her ne kadar belli bir sözleşmeyi atıp yapılmış olsa da bu sözleşmedeki hangi edimin ifasına bağlı olduğu belli değildir. Bu nedenle kaydı geçersiz kabul etmekle beraber senedi geçerli kabul etmeliyiz.

Hoca 2'nci yoruma daha yakın.

3. Olarak da şöyle olabilir x tarihli sözleşmedeki y edimin karşılığı olarak bu senet verilmiştir ya da 50 kilo elmayı teslim etme borcuna karşılık olarak verilmiştir gibi açıkça karşı edimi de belirten ve onun ifasına bağlanan kayıtlar geçersizdir ve ayrıca bonoyu da geçersiz kılar. Şartları varsa adi senet veya delil başlangıcı olarak dikkate alınabilir.

Hatır Bonosu

Bedelsiz ya da karşılıksız bono da denilebilir.

Hatır senetleri, ticari hayatta karşılıksız kambiyo senedi düzenlemesi olarak karşılaşılan bir durumdur. Gerçekte borçlu olmamakta birlikte, lehine kambiyo senedi düzenlediği kişinin kredi alması ya da mali durumunu daha iyi göstermesini sağlamak amacıyla senedi düzenlemişse, bu kambiyo senedi hatır senedi olarak anılmaktadır.

Zorunlu olmamakla beraber genelde temel bir ilişki olur taraflar arasında. herhangi bir alacak borç ilişkisi olmasa bile senet lehbara verilerek alt ilişkiden bağımsız bir durum yaratılır ve bu konulara hatır bonosu adı verilir.

Hatır konularına ilişkin bir de fiilleri sürülecek ise bu kişisel bir defidir. Bilerek borçlu zararına iktisap eden kişiye karşı ileri sürülebilir, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün değil.

uygulamada bu bir hatır konusudur aramızda herhangi bir alacak ilişkisi yoktur gibi kar iddialarla karşılaşmak amacıyla bedeli malen alınmıştır, nakden alınmıştır gibi kayıtlar konulabiliyor. Amaç ileri bir zamanda ileri sürülebilecek hatır define karşı senin üzerinde bu ibareyi göstermektir.

NOT:

Yargıtay'ın bile bile borçlu zararına hareket kavramı konusundaki kararlarında bir yeknesaklık yoktur. Yargıtay bir Hukuk Genel Kurulu kararında, "Poliçeyi edinen hem borçlunun, poliçeyi devredene karşı ileri sürebileceği itirazın varlığını hem de devredenin poliçe üzerinde bir itirazı önleyecek bir tasarruf yapmağa yetkili olmadığını biliyor idiyse, o zaman, borçlunun zararına hareket etmiş olur" demiştir. Buna göre hamilin, borçlunun önceki hamile karşı bir def'i ileri sürülebilmesi için, hamilin def'inin varlığını bilmesi ve aynı zamanda da devir hâlinde, bu def'iyi bertaraf edecek imkânının bulunmadığını bilmesi, borçlunun bile bile zararına hareket etmesi bakımından şarttır. Bu karar, İsviçre doktrini ve Federal Mahkeme kararları ile aynı yönde bir bile bile borçlu zararına hareket nitelendirmesi yapmaktadır. Buna karşılık, Yargıtay bir başka kararında "Davacıyla senet lehdarı arasındaki ilişkiyi bilmesi yeterli olmayıp sırf borçluyu ızzar etmek maksadıyla hareket etmiş başka bir deyişle bu amaçla senet lehdarıyla gizli anlaşma içerisine girmiş olması da gerekir" demiştir. Yargıtay'ın eski tarihli bu kararda önceki doktrinden etkilenecek zarar verme kastının hile anlaşması olarak anladığı ve bunun varlığını şart olarak aradığı görülmektedir. Son zamanlardaki Yargıtay kararlarında da, bile bile borçlu zararına hareket kavramının, hamilin iyiniyetli olup olmaması esasına dayandırıldığı görülmektedir. Örneğin bir kararında, hamilin bonoyu iktisap ederken bile bile borçlu zararına hareket edip etmediğinin tespiti lazım gelen ihtilafta uyuşmazlığın, davalı-alacaklının iyiniyetli hamil olup olmadığı noktasında toplandığından bahsetmiştir. Yine bir başka kararında uyuşmazlığın eldeki davada, hamilin senedi iktisap ederken bile bile keşidecinin zararına hareket ettiği, başka bir anlatımla kötüniyetli hamil olduğunun kanıtlanıp kanıtlanamadığı noktasında toplanmaktadır demektedir. Bu yakın tarihli iki kararda senede hamil olan kişinin, senedi devralırken kötü niyetli olmasının bile bile borçlu zararına hareket açısından gerekli ve yeterli olduğunun Yargıtay tarafından benimsendiği anlaşılmaktadır.

Kanımızca TTK m. 686/2'de yer alan kötü niyetli veya ağır kusurlu iktisap kavramı, bile bile borçlu zararına hareket kavramının açıklanmasında önemlidir. Çünkü her iki kavram birlikte ele alındığında bile bile borçlu zararına hareket daha iyi anlaşılmaktadır. TTK m. 686/2'de yer alan hükme göre, "Poliçe herhangi bir suretle hamilin elinden çıkmış bulunursa, birinci fıkrada yazılı hükümlere göre hakkı anlaşılan yeni hamil, ancak poliçeyi kötüniyetle iktisap etmiş olduğu veya iktisabında ağır bir kusur bulunduğu takdirde o poliçeyi geri vermekle yükümlüdür." Bu hüküm, maddenin ilk fıkrasına atıf yapmakta ve poliçeyi düzgün bir ciro silsilesi ile ele geçirmiş olan hamilin, poliçe isterse önceki hamilin elinden rızası dışında çıksın, kendisinin kötüniyetli veya ağır kusurlu olarak poliçeyi elde ettiği ispatlanmadıkça, poliçenin gerçek hamili olarak kabul edileceğini ortaya koymaktadır. Söz konusu kötüniyetli veya ağır kusurlu olarak iktisap kavramı, bile bile borçlu zararına hareket ile aynı kavram değildir. Her ne kadar bile bile borçlu zararına hareket de kötü niyetli bir davranış bulunsada, bu iki kavramdaki iyiniyetli kazanımın niteliği, özelliği ve şartları bakımından farklar bulunmaktadır. Bir kere, bile bile borçlu zararına hareket kavramının düzenlendiği hükümler, senet borçlusunun, düzenleyen veya önceki hamille arasındaki doğrudan ilişkileri konu alan def'ileri ele almaktadır. Bu nedenle hamilin iktisabında bilmeden ağır kusurlu olması veya eksiklik durumunu bilmesi aranmaz. Oysa kötü niyetli veya ağır kusurlu olarak iktisap kavramının düzenlendiği TMK m. 3'de yer alan iyiniyetli kazanımdır. Çünkü hüküm, kötü niyetli olmayan kazanımda var olan iktisaptaki eksikliğin iyiniyet ile doldurulmasını karine

olarak belirtmekte, ağır kusuru ise yine iyiniyetli olmamakla eş tutarak onun da iktisaba engel olan bir hâl olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer bir husus, kötü niyetli veya ağır kusurlu harekette, kambiyo senedini devralırken, devralanın kim olduğuna veya devredenin yetkili olup olmadığına bakılmaz, devralanın devir anında iyiniyetli olması kâfidir. Buna karşın bile bile borçlu zararına harekette, senede kanuna uygun bir şekilde hamil olmayan kimsenin iyiniyetli olduğunu ileri sürmeye hakkı olmaz. Zira bu kişi alacaklı sıfatını ve alacaklıya tanınan hakları iktisap etmiş olmaz. Kanımızca bilerek borçlu zararına hareket kavramında şahsi def'ilere karşı senetteki hakkın ileri sürülmesi esas alındığında aranan iyiniyet, TMK m. 3'den daha geniş nitelikte olan ve kıymetli evrak hukukuna özgü bir iyiniyettir.

Hâlbuki TTK m. 686/2'de açıkça kötü niyetli iktisaptan bahsedilmiş, hamilin TMK m. 3 anlamında iyiniyetli olarak senedi iktisap ettiği karine olarak kabul edilmiştir. Yani burada senedin şeklen hamili görünen kişi, senedi iktisap ederken iyiniyetli ya da ağır ihmalli bir davranışı söz konusu değilse, senedin hukuken iktisap etmiş kişidir. Dolayısıyla, bile bile borçlu zararına hareket kavramını açıklarken Alman hukukundaki bilme teorisini temel almak gerekmektedir. Ancak burada tek başına bilmek yetmemeli, senetteki hakkı ileri süren kişi kötü niyetli olarak kambiyo senedini devralırken borçlunun şahsi def'ilerini ileri sürme imkânını kaybedeceğini de idrak etmiş, bu idrake bağlı olarak da iradesini bu yönde tecelli ettirmiş olmalıdır. Söz konusu idrak ve iradenin senet kendisi tarafından devralınırken bulunması şarttır.

İmzaların Bağımsızlığı İlkesi

TTK m677 de düzenlenmiştir.

MADDE 677- (1) Bir poliçe, poliçe ile borçlanmaya ehil olmayan kişilerin imzasını, sahte imzaları, hayali kişilerin imzalarını veya imzalayan ya da adlarına imzalanmış olan kişileri herhangi bir sebeple bağlamayan imzaları içerirse, diğer imzaların geçerliliği bundan etkilenmez.

İstisnaları olmakla birlikte imzalardan herhangi bir tanesinin geçersizliği diğer imzaların geçerliliğini etkilemez. Çünkü her birinin bağımsız bir kambiyo taahhüdünde bulunduğu kabul edilir. Eğer düzenleyenin imzası şeklen geçerli ise senet geçerlidir. eğer düzenlinin imzası şeklen geçerli ve fakat kişiye ait bir imza değil ise düzenleyen bunu herkese karşı ileri sürebilir. İmza şeklen geçerliyse senin yine geçerli olur. ancak örneğin gidip mühür basılmış sağ veya parmak basılmış ise bu durumda senet geçersiz olur çünkü mutlak zorunlu unsurlar arasında yer alan düzenleyenin imzası ıslak bir imza olmalıdır.

Cirantalar açısından da aynı şey geçerli, bir ciranta imzanın kendisine ait olmadığını ileri sürüyor sen bu mutlak bir defidir. Sadece ilgili kişilere karşı ileri sürülebilen bir mutlak defi dir. Diğer cirantalar mutlak defi diye bunu ileri süremez. Sadece imzanın geçersiz olduğu iddiasında bulunan kişi ileri sürebilir.

C1

C2 ----- Mühür basmış

C3

her ne kadar imzaların istiklali prensibi gereği her imza birbirinden bağımsız sayılsa da bunun istisnaları ndan biri de işte bu durumdur, görünürde şekli olarak bir imzanın bulunmaması.

C2 bin imzası çekilen geçerli bir imza değildir çünkü mühür kullanılmış. bu senedin geçersizliği ne sebep olacak nitelikte bir imzadır ve ciro silsilesinde bir ciranta geçersiz bir imza ortaya koymuş ise ciro silsilesi kopar. ciro silsilesinde kopukluk da bir mutlak defi dir ve herkes tarafından ileri sürülebilir.

Ciro silsilesinin kopması ile birlikte cironun teminat fonksiyonu ortadan kalkar. C3 ancak gerçek hak sahibi ise bu ciro silsilesinde kalmaya devam edebilir ve hak talep edebilir. vadede hile ve ağır kusuru olmaksızın şeklen meşru hamile yapılan ödeme ile borçtan kurtulunabilir. Burada C3 meşru hamil değil çünkü C2 den almış ve C2 de ciro silsilesi kopmuş durumda.

Dolayısıyla teminat fonksiyonu ortadan kalktığı için C2 sadece gerçek hak sahibine ödeme yaparak borcundan kurtulabilir.

imza şeklen geçerli ancak o kişiye ait değilse herhangi bir kopukluk ve senette geçersizlik yaratmaz sadece mutlak defi şansı verir.

Şeklen geçersiz bir imza var ise örneğin elektronik imza mühür veya parmak basma, bunu yapan senedi düzenleyen ise senedin geçerliliği ne etkileyen bir durumdur. Bunu yapan ciro silsilesinde ise ciro zincirini koparan bir durumdur.

Senet Metnindeki Değişiklikler

MADDE 748- (1) Bir poliçe metni değiştirildiği takdirde, değiştirmeden sonra poliçe üzerine imza koymuş olan kişiler, değişmiş metne ve ondan önce imzasını koyanlar ise eski metne göre sorumlu olurlar.

Bu değişiklikten anlaşılması gereken,değişiklik yapılmış hali veya tahrif edilmiş hali ile bile geçerli bir bono söz konusu olmalı. ölmeyin bonoda bedel unsuru tek yazılmış ve üzeri çizilmiş ise bu durumda artık bu tahrifat değildir ve senet metni geçersiz hale gelir. Çünkü bir bedel olması gerekiyor ve çizildiğinde bu bedel yok oluyor. Ancak eğer iki tane bedel varsa ve taraflar bunlardan bir tanesini çizmiş ise,çizilen yer yok kabul edildiğinde bile bir tane bedel vardır ve geçerli bir senet söz konusudur ve bu durum tahrifat kapsamında değerlendirilir. özetle tahrif edilen kısım yok sayıldığında bile geçerli bir sene söz konusu ise bu durum senet metnindeki değişiklikler çerçevesinde ele alınabilir.

Değişiklik senet metni ilişkin olmalı. Senet metninin kapsamında doktrinde çeşitli görüşler var;

1.gorus : senet metni öndeki metne ilişkin yerdir. Alttaki imzaları kapsamaz. Arkadaki bölüm ve varsa eğer alonju kapsar.

2.gorus (baskın) : sadece önde tarafların iradelerini anlatan ve işbu senet diye başlayan ödeyeceğim diye biten bölümdür. Sadece bu kısmı senet metni olarak kabul eder ve imza kısmını da bu kapsamda tutmaz.

Bu çerçevede düzenleyiniz imzası tahrifat kapsamında değerlendirilemez çünkü imza senet metninin dışındadır.

Tahrifat genellikle bedelde ve tarihlerde yapılır.

Bir tahrifatın söz konusu olabilmesi için borçlunun rızası olmamalıdır. Eğer düzenleyen ve ilgili borçlular paraf veya imzalarını atmışlar ise tahrifat söz konusu olmaz .

eğer görünüşte tahrifat belli değilse örneğin silinebilen tükenmez kalem ile 2 tane bedel yazıp bir tanesi silinirse bu senet metninden anlaşılmaz, bu takdirde tahrifat olduğu iddiasında bulunan kişi bunu ispatlar. ama örneğin üstünü çizme varsa senet metninden anlaşılıyorsa bu durumda artık tahrifatın ne zaman yapıldığı gündeme gelir.

Tahrifatın ne zaman olduğunun anlaşılması için senet adli tıp kurumu fizik ihtisas dairesi ne gönderilir ve burada hangi gün hangi saat nerede nasıl bir değişiklik yapıldığı tespit edilir.

Tahrifatta hamilin iyi niyetine ilişkin hususlar uygulanmaz.

Tahrifata ilişkin 3 unsur;

1. geçerli bir senet
2. senet metnine ilişkin
3. borçlunun rızası alınmamış olacak

DEVİR

Kanunen emre yazılı --- ciro + teslim

Nama yazılı --- alacağın temliki + teslim

Hamiline yazılı---teslim

TTK 684 vd.

Ciro ile ilgili en önemli özellik, ciro senetten Doğan hakkı devreder. ciro senet sebebiyle sahip olunan Hakkı veya devredenin sahip olduğu kişisel hakları devretmez. Alacağın temliki bunları devreder.

alacağın temliki yapıldığı zaman alt ilişkideki karşı tarafa ileri sürülebilecek bütün defiler bütün sakatlıklar devredilmiş olur.

Ciro ile devir söz konusu olduğunda ise sadece senet metninden anlaşılan hususlar devredilir, tedavül kolaylığından dolayı alt ilişki devredilmez. dolayısıyla ciro senetten Doğan hakkın bir başkasına devri rehnedilmesi veya tahsil amacıyla yapılan soyut bir beyandır.

Cironun Hukuksal Niteliği

Çeşitli görüşler olmakla birlikte hakim olan görüş havale niteliğinde olduğu dur.

Poliçede lehtara veya onun tarafından tespit edilecek şahsa bir ödeme yapılması söz konusu olmaktadır. İşte ciro, bu şahsın lehtar tarafından tespit edilmesidir. Bu mahiyetiyle de cironun ikinci bir havale özelliği taşıdığı açıktır. Giro yoluyla devredilen bir poliçede lehtar, keşideci tarafından belirlenen muhatap tarafından yapılacak olan ödemeyi kendisine değil, fakat kendisi tarafından belirlenen başka bir şahsa tediyesini istemektedir. Poliçenin lehtarı tarafından gerekli süreler içerisinde kabul için muhataba kabul için arz edilmesi gerekir.

Eğer muhatap kabul etmezse, lehtar süresi içinde bir kabul etmeme protestosu çekebilecektir. Muhatap tarafından kabul edilmeyen bir poliçede, yapılan bir ciro keşideciyi de ilgilendirmektedir. Bir poliçede keşideci gösterdiği muhatapla, muhatapın ödemeyi yapacağını garanti etmiş olmaktadır. Aynı zamanda ciro yapılması halinde cirantada

ödemenin yapılacağını garanti etmiş olmaktadır. Bu yönüyle ciroya mevsuf havale denilmektedir. Böyle nitelikli bir havalede iki durum ortaya çıkmaktadır. İlk olarak, lehine ciro yapılan şahsa senet bedelini kabul etmiş muhataptan veya kabul edilmediyse keşideciden tahsil yetkisi verir. İkinci olarak da böyle bir borçta senet bedelini ödeyecek olan şahsa, ciroya müsteniden elinde bulundurana ödeme yetkisi vermesidir.

Cironun hukuki niteliğinin bu şekilde izahı, poliçenin tarihi gelişimine ve senette yer alan emre kaydına da uygun düşmektedir.

Ciranta ciro eden kişidir. örneğin C1 ile C2 arasındaki ilişkide C1 cirantadır. C2 ile C3 arasındaki ilişkide ise ciranta C2dir. Senedi ciro eden devreden kişi cirantadır.

İlk ciroyu yapan kişi lehtardır.

Ciro senedin on yüzüne de yapılabilir ama genelde arka yüzüne yapılır. Arka yüzünde yer kalmamış ise alonj üzerine yapılabilir. Bu konuda şöyle bir karine var, düzenleyen dışında senedin ön tarafına atılan ve herhangi bir ibare içermeyen imzalar aval hükmündedir. Dolayısıyla eğer ciro senedin ön tarafına yapılacak ise bunun gibi olduğunu belirten bir ibare koyulmalı, aksi halde aval sayılır. Arka yüz için ise ciro karinesi vardır, yani arka yüze atılan imzanın ne için oldu belirtilmemiş ise bu ciro olarak kabul edilir.

TTK m 682/1 e göre ciro kayıtsız şartsız olmalıdır ancak bunun bir takım istisnaları var.

Ciranta ciro yasağı koyabilir, ibraz süreleri kısaltılabilir, ödememeden sorumsuzluk ve protestodan muafiyet kayıtları konulabilir. Bunlar kayıtsız şartsız olma durumuna getirilen istisnalar dır.

682/2 de kısmi cironun batıl olduğu belirtilmektedir. kural olarak bir ciro kayıt ve şarta bağlanmış ise bu durumda o kayıt ve şart geçersiz olur ancak ciro geçerli kabul edilir. ama kısmi ciro olması durumunda bedelin tamamını üzerinden yapılmış kabul edilemez ve kısmi ciro tamamen batıl sayılır, yani ciro bu durumda geçerli sayılamaz. Batıl olan bir ciro silsileyi bozar ve Silsile bozulur ise,bozulmadan sonra gerçek hak sahibine ancak ödeme yaparak borçtan kurtulunabilir.

Hamiline Ciro

Ciro şekil yönünden “Tam ciro” ve “Beyaz ciro” olmak üzere ikiye ayrılır.

Tam cironun tanımı; ciro şerhinde, kime ciro yapıldığı gösterilmiş ise tam ciro vardır.

TTK md.683/2’de beyaz cironun tanımı şu şekilde yapılmıştır; “Lehine ciro yapılan kişinin ciroda gösterilmesine gerek olmadığı gibi, ciro, cirantanın sadece imzasından ibaret olabilir.

Bu şekildeki cirolara “beyaz ciro” denir. Beyaz cironun poliçenin arkasına veya alonj üzerine yazılması gerekir.”

Beyaz ciro, poliçenin hamile yazılı kıymetli evrakların devredildiği gibi devir imkanı sağlar. Senedin beyaz ciro ile devredilmesinde, nasıl ki ciro yoluyla devredilen senede bağlı haklar hamile geçiyorsa, beyaz ciroda da aynısı olur. Senedi beyaz ciro ile devralan, tekrar beyaz ciro ile devredebilir.(TTK md. 684/2-c) Unutulmamalıdır ki, hamiline yazılı poliçe düzenlenemez. Çünkü poliçede lehtar zorunlu unsurdur.

İlk ciroyu lehtar yapar ancak Yargıtay bazı kararlarında,ilk ciro lehtar tarafından yapılmasa bile ciro silsilesinde lehtar tespit edilebiliyor ise, lehtar tespit edilebildiği andan itibaren ciro silsilesi geçerli olur şeklinde kararlar veriyor.

Birden fazla lehtar var ise bu durumda ikisinin birden ciro yapması gerekir, sadece bir tanesi yaparsa kısmi ciro olur ve bătıldır. ancak eğer lehtar Ahmet veya Mehmet şeklinde belirtilmiş

ise bu takdirde bunlar tek başlarına tüm hakları kullanabildikleri için ciroyu tek başlarına yapabilir.

Miras, şirketlerin birleşmesi, devralınması gibi durumlarda belli belgeler (devir belgesi veya birleşme belgesi gibi) ciro yerine geçiyor. Çünkü örneğin bir miras durumu söz konusu olduğunda, mirasçılar ciro silsilesinde bir imza sahibi olmayacak, burada şeklen meşru hamili tespit ederken bakılacak şey, mirasçı olan kişinin bunu ispatlayacak bir belge sahibi olup olmamasıdır.

Ciro herhangi bir kişiye yapılabilir. Senin üzerinde bir ismin olmasına gerek yok.

C3 C1 e ciro yapılabilir mi?

Buna geriye ciro denilir. C3 C1e geriye ciro yapılabilir. Bu kabul ediliyor ancak bu durumda C3 ile C1 arası koparılmış olur ve C1 ancak kendisinden öncekilere ödeme için başvurabilir. çünkü ileride kendisine ödeme yapmak zorunda olduğu birinden ödeme talep edeceği bir durum söz konusu olur ve bu da mantıksız olacaktır. C1 gidip C3 ten ödeme talep edecek, C3 te ileride senden ödeme talep edecek, bu anlamsız olacağından geriye mükerrer cironun olduğu durumlarda aradaki kişiler yok sayılır.

Ödeme vadede talep edilebilir, dolayısıyla ciro da vadeye kadar yapılabilir. Vadede ödeme için senet ibraz edilir, ödememe durumunda protesto çekilir ve bu protesto süresi vade+2 iş günü.

cironun yapılacağı zaman eğer vade günü ödememe protestosu çekilmiş ise, protestonun çekildiği ana kadar yapılan cirolar ciro hükmündedir. Bundan sonra yapılan cirolar ise alacağın temlik hükmünde.

Vade+1. iş gününde protesto çekilmiş isem bu tarihe kadar yapılan cirolar ciro hükmünde. eğer ödememe protestosu çekilmiş ise bu durumda o tarihten itibaren yapılacak tüm cirolar alacağın temlik hükümlerine tabi olur. eğer vadede bu protesto çekilmiş ise bu tarihten itibaren alacağın temlik hükümlerine tabi, +2 günün dolmamış olması önemli değil.

Protesto çekilmiş ise bu tarih, çekilmemiş ise protestonun çekilebileceği günün sonuna kadar yapılan cirolar ciro hükmünde, sonrasında yapılan cirolar ise alacağın temlik hükmündedir.

alacağın temlik olmasının sonucu ise sadece gerçek hak sahibine ödeme yapılması gerekir. Sadece gerçek hak sahibine yapılan ödeme ile borçlu borcundan kurtulur. eğer tarihsiz bir ciro var ise bunun alacağın temlik değil aksine protestodan önce yapıldığı kabul edilir, böyle bir karine var.

Önemli olan, kanunen protesto çekmek için vade +2 iş günü süre var. Ama vadede çekilmiş ise bu protesto, henüz 2 günlük süre olduğundan bahisle ciro edilebileceği savunulamaz. Eğer protesto Hakkı kullanılmış ise daha 2 iş günü olduğu iddia edilemez. bu dönemde yapılan cirolar artık alacağın temlik hükmünde olur.

CİRONUN FONKSİYONLARI

1) Temlik Fonksiyonu

MADDE 684- (1) Ciro ve zilyetliğin geçirilmesi ile poliçeden doğan bütün haklar devrolunur.

(2) Ciro beyaz ciro ise hamil;

- a) *Ciroyu kendi adına veya diğer bir kişi adına doldurabilir,*
- b) *Poliçeyi yeniden beyaz olarak veya diğer belirli bir kişiye tekrar ciro edebilir,*
- c) *Beyaz ciroyu doldurmaksızın ve poliçeyi tekrar ciro etmeksizin poliçeyi başka bir kişiye verebilir*

ciro işlemi temel olarak senetten Doğan hakkın devri için yapılan soyut bir irade beyandır. eğer cironun hangi amaçla yapıldığı tespit edilemiyor ise temlik amaçlı olduğu kabul edilir.

2)Teşhis Fonksiyonu

MADDE 686- (1) Bir poliçeyi elinde bulunduran kişi, son ciro beyaz ciro olsa da kendi hakkı müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşıldığı takdirde, yetkili hamil sayılır. Çizilmiş cirolar bu hususta yazılmamış hükmündedir. Bir beyaz ciroyu diğer bir ciro izlerse son ciroyu imzalayan kişi, poliçeyi beyaz ciro ile iktisap etmiş sayılır.

(2) Poliçe herhangi bir suretle hamilin elinden çıkmış bulunursa, birinci fıkrada yazılı hükümlere göre hakkı anlaşılan yeni hamil, ancak poliçeyi kötüniyetle iktisap etmiş olduğu veya iktisabında ağır bir kusur bulunduğu takdirde o poliçeyi geri vermekle yükümlüdür.

Ciro silsilesinin bakılarak senedi elinde bulunduran kişinin meşru hamil olup olmadığı, gerçek hak sahibi olup olmadığı tespit edilir.

Kanunen Emre yazılı senetlerde şeklen meşru hak sahibi olan kişiye vade tarihinde hile veya ağır kusur olmadan ödemeyi yapan kişi borcundan kurtulur. Şeklen meşru hak sahibi düzgün ciro silsilesinde göre senedi elinde tutan kişidir. Düzgün ciro silsilesi ise ilk ciroyu lehtarın yaptığı, sondaki cirolar da da bir önceki ciroda ciro edilen kişi bir sonraki ciroda ciro eden konumunda olduğu senetlerdir. İstisnai olarak ciro zincirinde görünmeyen onların mirasçıları olan veya şirket söz konusu ise yeni şirketin temsilcileri olan kişiler ciro silsilesini bozmaz. Ama bu kişilerin de buna ilişkin belgeleri göstermeleri gerek. Ciro silsilesinin kopuk olması halinde; imzaların sahte olması durumunda bunun ciro silsilesinde kopukluk sebebiyet vermeyeceği ancak mühür atılması veya parmak atılması durumunda bunun artık zincirin kopmasına sebep olacağı ve eğer bir takip başlatılmış ise takibin iptalini gerektiği söylenebilir. ciro silsilesinin kopuk olmasının en önemli sonucu cironun teminat fonksiyonunun ortadan kalkmasıdır.

3)Teminat Fonksiyonu

MADDE 685- (1) Aksi şart edilmedikçe, ciranta poliçenin kabul edilmemesinden ve ödenmemesinden sorumludur.

(2) Ciranta, poliçenin tekrar ciro edilmesini yasak edebilir; bu hâlde, senet sonradan kendilerine ciro edilmiş olan kişilere karşı sorumlu olmaz.

Senedin devredildiği kişiye karşı,senedi vadesinde ödeneceğini taahhüt etme durumu teminat fonksiyonu dur.

Teminat fonksiyonu kanunen ortadan kalktığı haller vardır. Örneğin gecikmiş ciro. Gecikmiş ciroda , protesto düzenlenmiş ise bu tarihten, düzenlenmemiş ise vade+2 iş günü geçmesinden sonra yapılan cirolar artık alacağın temliki hükmünde olur. aynı zamanda sorumsuzluk kaydı veya ciro yasağı konulması durumunda da teminat fonksiyonu ortadan kalkar.

***TTK md. 685'te "Aksi şart edilmedikçe, ciranta poliçenin kabul edilmemesinden ve ödenmemesinden sorumludur" hükmü ile garanti fonksiyonunun kanuni tanımı yapılmıştır. Garanti fonksiyonunun olması açısından lehtarın geçerli olarak yapacağı bir devirle başlayacak ve vadeye kadar devam edecektir.

Ciro ile senedi devreden; sadece senedi devretmez, aynı zamanda senedin ciro olduğu kişiye ve ondan sonra gelecek olan kişilere karşı senedin ödeneceği hususunda bir garanti borcu altına girer. Poliçenin ciro yoluyla devrinde, devreden bu garanti borcunu yüklenmesi kanundan kaynaklanır, iradesine bakılmaz. Yapılan ciro geçerli bir ciro ise buna bağlı olarak garanti borcu olur. Giro geçerli değilse garanti borcu doğmaz. Giro edilmiş bir poliçenin zilyetliğinin devri ile, ciro zincirine bir halka daha eklemekte ve son halka ise alacaklı olan hamil olur. İşte ciro zincirine eklenen bu halkalar, senedin ödeneceği hususunda bir güven oluşturmaktadırlar.

TTK md. 685'e dayanarak ciranta poliçenin kabul edilmemesi veya ödenmemesinden sorumsuzluk kaydı koyabilir. Ciranta senede koyacağı kayıtlardan bazıları TTK md. 682'ye yazılmamış sayılmaz. Buna örnek olarak ciranta senedin tekrar ciro edilmesine ilişkin koyduğu yasak kaydıdır. Fakat poliçeyi düzenleyen kimse sadece kabul edilmemesinden sorumlu olacağına dair kayıt koyabilecektir. Poliçenin ödenmemesinden sorumlu olmayacağına dair bir kaydı koyan düzenleyen açısından ise TTK md. 679 a göre bu kayıt yazılmamış sayılır.

Ciranta tekrar ciro edilemez tarzında bir kayıt koyarsa bunun anlamı ciro yoluyla devrettiği kişi tekrar ciro ederse, bu kaydı koyan kişiye karşı sonraki cirantaların ve hamilin müracaat etmemesi anlamını taşır. Cirantanın koymuş olduğu bu kayıt senedin geçerliliğine etki etmez. Cirantanın koymuş olduğu böyle bir kayda rağmen ciro edilirse, oluşan ciro zinciri bakımından bir kopukluk oluşmaz. Bu yasağa rağmen devirler gerçekleşirse, hamil muhataptan senet bedelini tahsil edemez ve buna bağlı olarak kullanacağı müracaat hakkı ile müracaat borçlularına başvuracaktır. Burada hamil bu hakkını kullanırken senet bedelinden daha fazlasını tahsil edecektir.(TTK md.725-726) Fakat unutulmamalıdır ki ciro edilemez kaydını koyan ciranta için, ciro yoluyla devrettiği kişi normalde ciro edilmeseydi ne kadar miktarı talep edebileceyse o kadarını talep etme imkanına sahiptir.[1]

Garanti işlevinin gerçek anlamını Tamer Bozkurt, "Her bir cirantanın senedin ödeneceğini kendisinden sonra gelen hamile garanti etmesidir. Çünkü asli borçlu borcu ödemeyip protesto çekildiğinde tüm cirantalar hamile karşı müteselsilen sorumlu olmaktadır."****

CİRONUN TÜRLERİ

A.Şekil Yönünden Cironun Çeşitleri (Tam ciro/Beyaz ciro)

Ciro şekil yönünden "Tam ciro" ve "Beyaz ciro" olmak üzere ikiye ayrılır. Tam cironun tanımı; ciro şerhinde, kime ciro yapıldığı gösterilmiş ise tam ciro vardır.[1] TTK md.683/2'de beyaz cironun tanımı şu şekilde yapılmıştır; "Lehine ciro yapılan kişinin ciroda gösterilmesine gerek olmadığı gibi, ciro, cirantanın sadece imzasından ibaret olabilir. Bu şekildeki cirolara "beyaz ciro" denir. Beyaz cironun poliçenin arkasına veya alonj üzerine yazılması gerekir."

Beyaz ciro, poliçenin hamile yazılı kıymetli evrakların devredildiği gibi devir imkanı sağlar. Senedin beyaz ciro ile devredilmesinde, nasıl ki ciro yoluyla devredilen senede bağlı haklar hamile geçiyorsa, beyaz ciroda da aynısı olur. Senedi beyaz ciro ile devralan, tekrar beyaz ciro ile devredebilir.(TTK md. 684/2-c) Unutulmamalıdır ki, hamiline yazılı poliçe düzenlenemez.

Beyaz ciro, temlik cirosu hükmündedir.[2] Beyaz ciro ile senedi devralan, senedin rehin cirosu veya tahsil cirosu şeklinde aldığı şeklinde bir iddiada bulunamaz.

Poliçeyi beyaz ciro ile devralan TTK md. 684/2'deki hakları kullanabilir.

a-Ciroyu kendi adına veya diğer bir kişi adına doldurabilir. Kendi adına doldurursa; senet sanki beyaz ciro ile değil de, kendisine tam bir ciro devredilmiş olur. Bu durumda senet ancak kendisi tarafından tam veya beyaz ciro ile devredilebilir. Başkası adına doldurursa; kendisi ciro zincirinde gözükmemekte olup, senet sanki o kimseye doğrudan ve tam bir ciro ile devredilmiş gibi gözükür.[1]

b-Poliçeyi yeniden beyaz ciro ile devredebilir. Bu durumda ciranta sıfatıyla borçlular arasına girer, kendisi de müracaat borçlusu olur, devrettiği kimse ise poliçeyi beyaz ciro ile devralan kimsenin sahip olduğu haklara sahip olur.

c-Poliçeyi bir tam ciro ile devredebilir. Poliçeyi tam ciro yoluyla devretmiş olduğundan kendisine ciranta olarak sorumluluk yüklenmiş olur. Böylece poliçedeki cirantalar silsilesine katılmış olur.

d-Poliçeyi hiçbir şey yazmadan, sanki hamile yazılıymış gibi bir başkasına verebilir. Beyaz ciro ile devralan hamil, kendisi de poliçeyi teslim yoluyla devrederse; kendisi ciranta olarak sorumlu olmayacak ve teslim yoluyla devrettiği kişi de senet üzerindeki haklara; beyaz ciro ile devralanın sahip olduğu haklara ve yetkiye sahip olacaktır.

MADDE 684- (1) Ciro ve zilyetliğin geçirilmesi ile poliçeden doğan bütün haklar devrolunur. (2) Ciro beyaz ciro ise hamil;

a) Ciroyu kendi adına veya diğer bir kişi adına doldurabilir,

b) Poliçeyi yeniden beyaz olarak veya diğer belirli bir kişiye tekrar ciro edebilir,

c) Beyaz ciroyu doldurmaksızın ve poliçeyi tekrar ciro etmeksizin poliçeyi başka bir kişiye verebilir

Elden vermek: elden verme olduğu zaman hiçbir zaman ciro zinciri ne girilmez. Örneğin ciranta bir bana ciro etti ve ben de aldım senede imza atmadan ciranta ikiye verdim. senet artık ciranta 2'nin elinde ve ciranta 2 ciro ederek silsileye devam edebilir. Ben bu durumda araya kayını yorum ve sorunlar listesinde hiçbir şekilde gözüküyorum.

veya beyaz ciro ile devredilmiş bir senedin arkasına başkasının ismi yazılır ise örneğin devredilecek kişinin ismini yazmadı boş olan kısmı Ahmet'e ödeyiniz yazarak Ahmet'i devreye sokar. bu durumda yine aynı şekilde sorumlular listesinde olmaz çünkü arkada adı yok ve imzası yok. Bu iki şekilde senedi beyaz ciro ile devralan kişi kendini o kambyo taahhüdünde sayılabilir

B.Yapılış Maksadı Yönünden Cironun Çeşitleri

(Temlik Ciro su/ Tahsil Ciro su/Rehin ciro su)

Yapılan ciro ile senet üzerindeki mündemiç hak yekün olarak devrediliyorsa “temlik ciro su” söz konusu olur.

Eğer, ciro senet bedelini tahsili için bir kimseye yetki verilmesi amacıyla yapılıyorsa, “ tahsil ciro su” ismini alır.

Eğer, hamilin 3.bir kişiyle arasında olan bir hukuki ilişkiye teminat olarak ciro yapması söz konusuysa, yapılan bu ciroya “rehin ciro su” denir.

1.)Temlik Ciro su

cironun ne amaçla yapıldığı anlaşılamıyor ise bunun temlik amacıyla yapıldığı kabul edilir. ciroda asıl amaç senetten Doğan hakların devridir ve temlik ciro su cironun fonksiyonlarının tamamını taşıyan tek ciro şeklidir. Hem temlik fonksiyonu var yani haklar geçer, hem teminat fonksiyonu var yani senedin ödeneceği kabul edilmiş olunur, hem de teşhis fonksiyonu vardır yani şeklen meşru hamile tespit etmek mümkündür. Ancak uygulamada daha çok tahsil ve rehin cirosuna rastlanır.

2)Tahsil Ciro su

MADDE 688- (1) Ciro, “bedeli tahsil içindir”, “vekâleten” veya bedelin başkası adına kabul edileceğini belirten bir şerhi ya da sadece vekil etmeyi ifade eden bir kaydı içerirse, hamil, poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir; fakat o poliçeyi ancak tahsil cirosu ile tekrar ciro edebilir.

(2) Poliçeden sorumlu olanlar, bu hâlde, ancak cirantaya karşı ileri sürülebilecekleri def’ileri hamile karşı dermeyeran edebilirler.

(3) Tahsil cirosunun içerdiği yetki, bu yetkiyi verenin ölümü ile sona ermeyeceği gibi, onun medenî hakları kullanma ehliyetini kaybetmesiyle de ortadan kalkmaz.

Tahsil cirosunda senet bedelini tahsil edemeyen veya etmek istemeyen kişinin, bir başka kişiye bu senet bedeli tahsil amacıyla ciro etmesidir. Bu ciroya dayanarak senedi devralan kişi senet bedelini tahsil edecek ve tahsil ettiği bedeli cirantasına vermekle yükümlüdür.

Senedi tahsil cirosu ile alan hamil aldığı kişinin vekili gibidir. dolayısıyla kendisi devrede değildir imzası yoktur ve kendisine karşı ileri sürülebilecek olan defiler ileri sürülemez. Çünkü adeta vekil konumundadır. o alacağı tahsil etmek ile görevlendirilen vekil konumunda olduğu için sadece tahsil amacıyla yapılabilecek şeyler yapılabilir.

örneğin ibraz edebilir ödememe protestosu çekebilir gerekli işlemleri yapabilir ama bunun dışında bu amacı aşan mesela sulh feragat kabul gibi şeyleri yapmaya yetkili değildir.

Yargıtay'ın tahsil cirosu ile senedi devralan hamilin icra takibi yapamayacağına ilişkin bir karar var.

tahsil cirosunda cironun temlik fonksiyonu yok çünkü burada senetten Doğan haklar değil sadece alacağı tahsil etme yetkisi devredilmiştir.Tahsil cirosunda temlik cirosun aksine olarak, hamilin borçludan tahsil etmiş olduğu parayı cirantaya vermesi gerçekleşecektir. Yani tahsil cirosunun temlik fonksiyonu yoktur.

Tahsil cirosuyla devirde ciroya rağmen mülkiyet ciro edende kalacağı için bu cironun garanti fonksiyonu da yoktur.

Tahsil cirosuyla senedi devralan kişi yalnızca senetten doğan hakları kullanabilir. Bu özelliği ile tahsil cirosunun ‘teşhis fonksiyonu’ vardır denir. teşhis fonksiyonu zaten tüm ciro çeşitlerinde var çünkü senedin arka yüzüne bakılarak şeklen meşru hamil tespit edilebilir.

Tahsil cirosu yapılan cironun yanına “bedeli tahsil içindir”, “kabz içindir” ya da “vekaleten” gibi ibareler koyarak bir **açık tahsil cirosu** yapılabilir. Burada artık hamilin vekil olduğuna ilişkin herhangi bir tereddüt yoktur.

Bir de **fidüsyer, inançlı veya örtülü tahsil cirosu** türü vardır. burada taraflar kendi aralarında ciro'nun tahsil amacıyla yapıldığı konusunda anlaşılır ancak görünürde bir temlik cirosu vardır. dolayısıyla görünürde temlik cirosu olduğu için hamil artık üçüncü kişilere karşı senedin maliki konumundadır ve seni de elinde tutan tarafından ona karşı ileri sürülebilecek defiler hamile karşı ileri sürülebilir. Ancak normal şartlarda açık tahsil cirosu daha hamil, vekil konumunda olduğu için hamile karşı ileri sürülebilecek olan defiler ileri sürülemez sadece cirantaya karşı ileri sürülebilecek defiler ileri sürülebiliyordu.

***Senedi tahsil cirosu ile devralan hamil sadece ve sadece tahsil cirosu yapabilir yani sadece tahsil yetkisini geçirebilir. Senin üzerindeki hakları geçiremez.

tahsil cirosu ile senedi alan hamil sadece tahsil cirosu yapabilir,rehin cirosu yapamaz eğer yapar ise geçersiz olur ve ciro zinciri kopmuş olur. Çünkü kimse kendinde olan Haktan fazlasını devredemez.

Eğer senedin üzerinde imza var ancak ne için olduğuna ilişkin bir ibare yok ise kanun koyucu bunun tahsil cirosu olarak kabul edilmesi gerektiğini söylüyor. yani burada seni de ayakta tutma prensibi çerçevesinde tahsil cirosu ndan sonra bir ciro yapılmış ancak bir belirleme yok ise senedi tahsil cirosu olarak kabul ediyor.

Borçlar kanununda farklı olarak burada yetkinin devamı esası vardır. tahsil cirosu yapan ciranta ölür ise ya da fiil ehliyetini kaybedersen borçlar kanunu'na göre burada tahsil yetkisi sona erer ancak kambiyo hukuku bu konuda borçlar kanunundan ayrılır. tahsil cirosu yapan kişinin fiil ehliyetini kaybetmesi veya ölmesi tahsil yetkisi üzerinde herhangi bir değişiklik yaratmaz. burada hamilin tahsil yetkisi devamlılığını korur ve buna da yetkinin devamı esası denir.

3)Rehin Cirosu

MADDE 689- (1) Ciro, “bedeli teminattır”, “bedeli rehindir” ibaresini veya rehnetmeyi belirten diğer herhangi bir kaydı içerirse, hamil, poliçeden doğan bütün hakları kullanabilir; fakat kendisi tarafından yapılan bir ciro ancak tahsil cirosu hükmündedir.

(2) Poliçeden sorumlu olanlar, kendileriyle ciranta arasında doğrudan doğruya var olan ilişkilere dayanan def’ileri hamile karşı ileri süremezler; meğerki, hamil poliçeyi iktisap ederken bile bile borçlunun zararına hareket etmiş olsun.

Poliçeden doğan hakları rehnetmek amacıyla yapılan ciroya ‘rehin cirosu’ denir. Amaç senetle bulunan Hakkı ciro ile senedi devralan kişiye rehnetmek ve böylelikle bir güvence sağlamaktır.

rehin Hakkı sınırlı bir aynı haktır dolayısıyla rehin cirosu ile senedi devri alan kişiye sadece bu sınırlı aynı hak devrolunur.

Rehin cirosu ondan sonra bir ciro yapılmış imza mevcutsa ancak üzerinde herhangi bir ibare yer almıyorsa, tahsil cirosunda söz konusu olduğu (tahsil cirosunda imza var ama bir ibare yer almıyorsa yine tahsil cirosu kabul ediliyordu), bu rehin cirosu olarak kabul edilemez. rehin cirosu ile senedi devri olan kişi tekrar rehin cirosu yapamaz çünkü rehin Hakkı sınırlı aynı haktır. rehin tesis etmek sadece mülkiyet hakkı sahibinin yapabileceği bir şeydir. Rehin cirosu ile senedi teslim alan hamil sınırlı aynı hak sahibi olduğundan yapabileceği tek ciro türü tahsil cirosudur. İmza var bir açıklama yok ise bunun tahsil cirosu olduğu kabul edilir.

Rehin cirosunda poliçeyi devralan kişi, cirantanın vekili durumunda olmayıp, senetten doğan hakları bizzat kendi adına kullanır.

Rehin cirosunda sadece rehin amacıyla işlem yapılabilir, sulh ve feragat yapılamaz, rehin amacı sınırlıdır. Veya görünürde temlik cirosu olup da taraflar arasındaki anlaşma ile inançlı,fidüsyer rehin cirosu yapılması da mümkündür.

buradaki defin sisteminde tahsil cirosunda olduğu gibi cirantaya karşı ileri sürülebilecek defiler ileri sürülemez çünkü burada hamil kendi adına hareket eder. dolayısıyla kendi aralarındaki kişisel defi ileri ileri sürülebilir ama cirantaya ilişkin defiler ileri sürülemez.

Tahsin cirosundan farklı olarak ek bir defi imkanı daha var. rehin söz konusu olduğu için rehinli alacağı ilişkin defiler de ileri sürülebilir. örneğin rehinli alacak hakkının sona ermesi olabilir veya şarta bağlanmış ise bu şartın gerçekleşmemesi gibi hususlar öne sürülebilir.

“ bedeli rehindir”, “bedeli teminattır” veya rehni ifade eden herhangi bir kaydın senedin ön veya arka yüzüne ya da alonj üzerine yazılması suretiyle yapılabilir.

Rehin cirosuyla senedi devretmek isteyen kişi sadece tahsil cirosuyla senedi devredebilir.(TTK md. 689/1) Rehin cirosuyla senedi devralan kişi bir müracaat borçlusu olamayacağı için kişisel sorumluluğu yoktur.[1]

Rehin cirosuyla senedi devralan ile tahsil cirosuyla senedi devralana karşı ileri sürülebilecek defiler birbiriyle aynı değildir. TTK md. 689/2’de senet borçlusu, cirantaya karşı haiz olduğu şahsi defileri, ciro edilene karşı ileri süremez. Fakat hamil poliçeyi iktisap ederken bile bile borçlunun zararına hareket ederse, borçlu cirantaya karşı ileri sürebileceği defileri hamile karşı da ileri sürebilir.

Rehin cirosuyla senedi devralan kişinin senedi cirantaya devretmesi halinde borcun düştüğü söylenemez. Sadece asıl borç bu senetten başka bir teminat söz konusu değilse asıl borç teminatsız kalmış olur.

Rehin cirosunda temlik fonksiyonu yoktur.

Tüm ciro türlerinde olduğu gibi teşhis fonksiyonu burada da vardır. teminat fonksiyonu olup olmadığı hususu ise doktrinde tartışmalıdır.

Arslanlı, Domaniç, Özkan ve Yargıtay : rehin cirosu teminat fonksiyonu yoktur çünkü burada senedi veren kişinin kendi borcuna binaen vermemiş olabileceği, başka bir kişinin borcuna binaen vermiş olabileceğini dolayısıyla ekstra bir sorumluluk yüklenemeyeceğini savunur. bu kişinin mülkiyet hakkı sahibi değil rehin Hakkı sahibi olduğu ve rehin cirosu ile senedi devralan kişinin senet malikini başvur ama yediği gibi gerekçeler ile rehin cirosunun teminat fonksiyonu olmadığı söylenir.

Poroy, Tekinalp : bu gruba göre ise teminat fonksiyonu vardır. eğer ciro eden kişi artık bir imza ile bu kambiyo taahhüdünün altına girmiş ise bunun sonuçlarına katlanmalıdır. ayrıca bu ciro teminat sağlamak amacıyla veriliyor dolayısıyla burada teminat fonksiyonu hayli hayli olmalıdır.

Rehin cirosunda bir senet var bir de rehinli Bir alacak. Bir tarafta senedin vadesi var Diğer yanda da rehinli alacağın vadesi var. Eğer senedin vadesi daha önce gelirse bu durumda senet bedelini tahsil ederek oradan da rehinli alacak karşılanabilir. eğer rehinli alacağını vadesi daha önce gelirse hamile senedin vadesi nin gelmesini bekler ve vadesi gelince senedi tahsil ederek tatmin olur ya da rehinin paraya çevrilmesi yolu ile senedi icra dairesine götürerek oradan vadesi geldiğinde ödemesini alır.

Geriye ciro veya 3. Şahsa ciro

Ciroda şahıslar kısmında ayrıntılı bir şekilde bu bilgilere yer verilmiştir. Kısaca açıklamak gerekirse, eğer ciro edilirken poliçede adı geçen veya geçmeyen ilgililerden birinde ciro edilmesi hali “geriye ciro” olarak adlandırılır. Bu şekilde geriye ciro ile sende alan kişi senetten kendisi senede nerden ilk ilişkili olmuşsa oradan yukarıya doğru gidecektir. Eğer aksi düşünülürse kendisinin ciro ettiği kişiden senet bedeli tahsil ettiği zaman o müracaat borçlusu kendinden bir önceki olan ilgili(aval veya ciranta)’ye başvurması halinde, borcu tahsil eden şahıs burada tekrar ödeme yapması gerekecektir. İşte bu durumun önüne geçilmesi adına geriye ciroda kişi ilk nerdeyse yukarı doğru gitmesi gerekecektir.

Ciro 3. şahsa yapılabilir. Bu duruma bir mani yoktur, fakat borçlunun bile bile zararına hareket edilmesi halleri saklıdır.

Ciro ile Alacağın Temlik Arasındaki Farklar

1) ciro senetten Doğan hakları devrederken alacağın temlik devreden haklarını da devreder. Dolayısıyla alacağın temlikinde mücerretlik ilkesi geçerli değildir.

2)Ciro senin üzerine yapılır, senet metni önü arkası veya alonj üzerine. Alacağın temlik ise ayrı bir beyanla yapılabilir, ayrı bir kağıt üzerinde.

3) Alacağın temlikinde devreden ve devralanın gösterilmesi gerekir. Ciroda hamiline veya beyaz ciro yapılabilir ve ciro edilenin gösterilmesi gerekmez.

4)Ciroda müteselsil sorumluluk esası geçerlidir dolayısıyla yetkili hamil ciro silsilesinde ki istediği kişiye istediği miktarda başvurabilir. Alacağın temlikinde ise sadece alacağı devreden kişiye başvurmak mümkündür.

5) Kısmi ciro bâtıldır ancak alacağın bir kısmının devredilmesi mümkündür.

6)Ciro ile birlikte sadece senetteki haklar geçtiği için taraflar arasındaki alt ilişkideki sakatlıklar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. alacağın temlikinde ise alt ilişki bütün sakatlıkları ile geçtiği için iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir. bu nedenle alacağın temlik uygulamasında çok fazla tercih edilen bir devir şekli değildir.

7)Cironun teminat işlevi vardır (temlik cirosu esas alınarak bu karşılaştırmalara yapılıyor bu arada). Alacağın temlikinde ise teminat fonksiyonu yoktur.